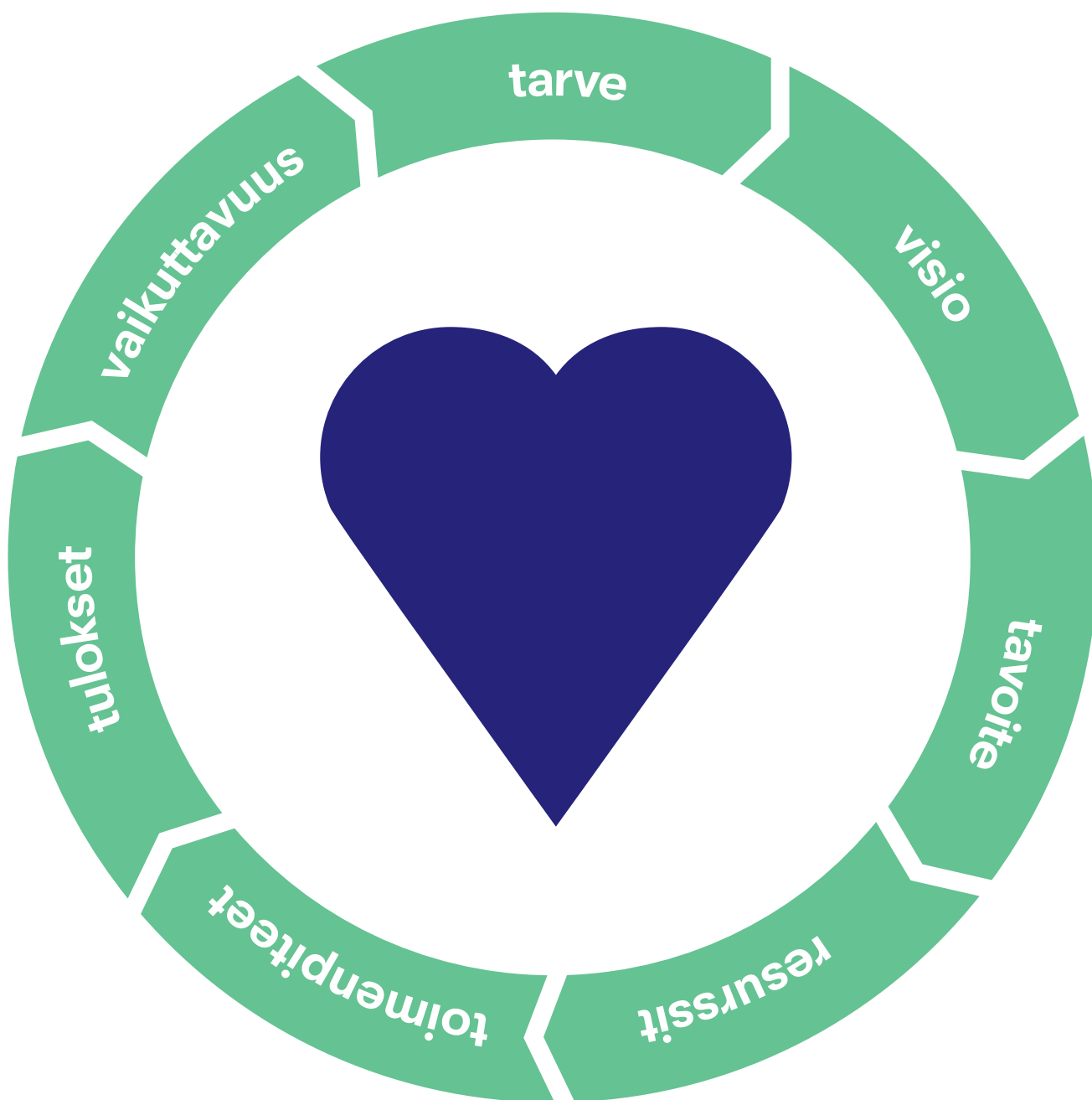

VAIKUTTAVUUDEN JÄLJILLÄ

Hyvän Mitan tavoitteet, toteutus
ja käytännön opit

Sisältö

Hankkeen lähtökohdat.....	3
Kunnianhimoiset tavoitteet.....	3
Hyvän Mitan eteneminen.....	3
Hankkeen tulokset – mikä meni hyvin?.....	4
Mitä opimme arvioinneista?.....	5
Jatkossa tarvitaan:.....	5
Miten tästä eteenpäin?.....	6

VAIKUTTAVUUDEN JÄLJILLÄ

Hyvän Mitan tavoitteet, toteutus ja käytännön opit

Hankkeen lähtökohdat

Suomessa tehdään paljon hyvää ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tämän tärkeän työn vaikutuksia niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin tasolla on kuitenkin ollut vaikea todentaa. Hankkeen taustavoimat olivat jokainen tulleet oman työnsä kautta siihen johtopäätökseen, että tarvitsemme uusia työkaluja vaikutusten mittaamiseen ja näkyväksi tekemiseen. Sen sijaan, että jokainen olisi lähtenyt ratkomaan haastetta yksin, päätettiin voimat yhdistää **Hyvän Mitta** -hankkeen kautta.

Haluamme tulevaisuudessakin olla maailman paras maa ja siksi haluamme olla edelläkävijöitä myös hyväntekemisen mittaamisessa. Päätimme testata ja kokeilla käytännössä erilaisia tapoja ymmärtää, todentaa ja täsmällisemmin mitata toiminnan vaikutuksia. Vaikka kosketuspinnat akateemiseen tutkimukseen ovat kriittisen tärkeitä, Hyvän Mitta -hanke ei ole ollut tutkimushanke. Konkreettiset käytännön esimerkit ovat tärkeitä jatkokehittämisen työkaluja osallistuville toimijoille itselleen, muille vastaaville toimijoille, heidän sidosryhmilleen ja rahoittajilleen. Samalla rakennetaan Suomeen yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin osaamista.

Kunnianhimoiset tavoitteet

Tahto tehdä hyvää yhdistää toimijoita yli sektorirajojen. Hyvän Mitta -hankkeen ensimmäisen vaiheen tavoite oli selkeä: auttaa toimijoita tekemään hyvää *oikein ja todistustusti*. Halusimme tuottaa parhaita työkaluja yhteiskunnallisten vaikutusten todentamiseksi. Valitsemalla riittävän monimuotoisen toimijoiden joukon arviointien kohteeksi, oli tarkoituksena saada kattava käsitys paitsi itse hankkeista ja niiden tuloksellisuudesta, myös niiden yhteisistä nimittäjistä ja haasteista.

Tavoitteena oli arvioida toiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia taloudellisiin ja laadullisiin mittarein sekä eri sidosryhmien näkökulmasta. Kuten kehittävä arvioinnin periaatteisiin kuuluu, osallistuvia organisaatioita autetaan samalla kehittämään toimintaansa niin operatiivisen tehokkuuden, yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kuin rahoitusvalmiudenkin osalta.

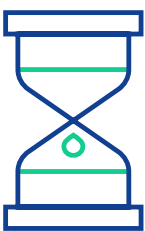
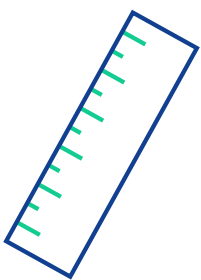
Testaamalla näitä malleja ja menetelmiä erilaisilla yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osa-alueilla, tarkoituksena oli kerätä kipeästi kaivattuja esimerkkejä ja tietoa yritysten, järjestöjen ja sidosryhmien päätöksenteon tueksi sekä työkaluja kohteeksi valikoitujen organisaatioiden tuottaman yhteiskunnallisen lisäarvon todentamiseen, siitä viestimiseen ja raportointiin.

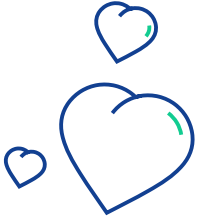
Hyvän Mitan eteneminen

Vaikutusten arviointi on noussut viime vuosina Suomessa yhteiskunnallisten toimijoiden kentällä suureksi kiinnostuksen kohteeksi. Me-säätiön ja ARVO:n strategioissa linjattiin, että yhteiskunnallisten vaikutusten todentaminen on tulevaisuudessa yksi kriittisimpiä toiminnan kehittämisen menestystekijöitä. Sitra oli käynnistänyt oman vaikuttavuusinvestoimisen avainalueensa jo pari vuotta aiemmin, mutta tulosperusteisten rahoitusratkaisujen tueksi tarvittiin kipeästi todennettuja tuloksia.

Merkittävimmät yhteiskunnallista hyvinvointia edistävät ja tukevat instituutiot (RAY, Veikkaus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Sitra) kutsuttiin Me-säätiön ja ARVO:n toimesta yhteen ja yhteinen tarve vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi ja yhteismitallisten työkalujen tuottamiseksi tunnistettiin.

Hanke kokosi ensimmäistä kertaa yhteen tärkeimmät yhteiskunnallista hyvää edistävät rahoittajat ja arvioimaan resurssien vaikuttavaa käyttöä. Tässäkin mielessä Hyvän Mitta osoittautui edistykselliseksi yhteiseksi harjoitukseksi.

Hyvän Mitta käynnistyi toden teolla huhtikuussa 2016. Edellä mainittujen rahoittajatahojen edustajista koostuva ohjausryhmä, täydennettynä Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun Synergoksen edustajalla, aloitti työn hankkeen tavoitteiden määrittelyllä. Ohjausryhmä päätti ottaa arvioinnin kohteiksi mahdollisimman monimuotoisen joukon eri organisaatioita varmistaakseen, että kokemusta saadaan useilta yhteiskunnan sektoreilta.

Vuoden 2016 aikana kohteiksi valittiin hankkeen tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman heterogeeninen joukko, lopulta yhteensä 13 organisaatiota (ks. liite). Ohjausryhmä valitsi kuusi eri arvioitsijaorganisaatiota (ks. liite) toteuttamaan kohteiden vaikuttavuuden arviointeja. Perustelut olivat samat kuin kohteiden valinnassa, eli haluttiin saada mahdollisimman monipuolinen käsitys eri arviointimenetelmistä ja käytetyistä mittareista.

Hankkeen työtavoiksi valittiin varsinaisten arviointiprosessien tueksi kaikkien hankkeeseen osallistuvien yhteiset työpajat ja seminaarit. Työpajoja järjestettiin yhteensä kolme ja laajempia seminaareja kaksi (Lanseerausseminaari 26.9. ja Vaihe I Päätöseminaari 17.5.). Ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana yhteensä seitsemän kertaa ja työskenteli tiiviisti yhdessä myös kokoontumisten välissä.

Hankkeen tulokset – mikä meni hyvin?

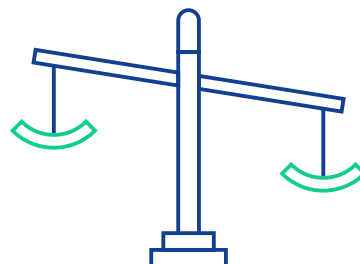
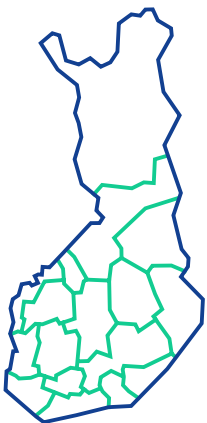
Hyvän Mitta -hankkeen eri osapuolet, taustaorganisaatiot, arvioitsijat ja kohteet - pitivät yhteistä harjoitusta vaikuttavuuden osoittamiseksi erittäin tarpeellisena, vaikka kaikkiin hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin ei vielä yllettykään. Myönteistä palautetta sai Hyvän Mitan toteuttamistavaksi valittu kehittävä arviointi, jonka kautta pyrittiin mahdollisimman tiiviiseen vuoropuheluun eri osapuolten kesken. Yhteisen oppimis- ja kehittämisprosessin kautta saimme yhtenäisen käsityksen vaikutusten arvioinnin tarpeesta ja vaiheesta – ja koko hankkeen keskeisimmistä tuloksista.

Hyvän Mitan eri osapuolilta kootun palautteen perusteella voidaan todeta, että prosessi onnistui kokoamaan Suomessa kipeästi kaivattuja esimerkkejä käytössä olevista **vaikutusten arvioinnin malleista ja menetelmistä**. Hyvän mitan arviointiprosesseissa päästiin testaamaan näitä malleja ja menetelmiä erilaisilla yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osa-alueilla. Hankkeessa tuotetut konkreettiset käytännön esimerkit ovat välttämättömiä jatkokehittämisen työkaluja osallistuville toimijoille itselleen, muille vastaaville toimijoille, heidän sidosryhmilleen sekä rahoittajilleen. Lisäksi mukana olleet organisaatiot saivat myös vaikuttavuustarinoita viestinnässä hyödynnettäviksi.

Vaikuttavuuden arviointi edellyttää perusteellista tarvekartoitusta ja ymmärrystä lähtötilanteesta, jotta siinä tavoiteltava muutos voidaan kuvata täsmällisesti. Hyvän Mitan arviointiprosesseissa nousi esille data-analytiikan hyödyntämisen tärkeys. Myös oikeat mittarit löytyvät helpommin olemassa olevaa tutkimus- ja tilastotietoa hyödyntämällä.

Hyvän Mitta -hanke kokonaisuudessaan nosti esille yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin tason Suomessa ja yhteinen vuoropuhelu eri toimijoiden kesken kehitti arviointityötä edelleen.

Kohteiden arvioinnissa ei vielä päästy taloudellisen vaikuttavuuden osoittamisen tasolle, sillä kustannusvaikutusten osoittaminen edellyttää syvällisempää käsitystä toiminnan mallinnuksen pohjalta.

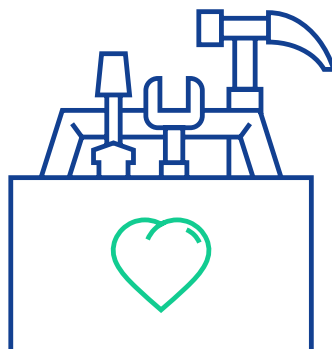

Mitä opimme arvioinneista?

- ✓ Vaikutusten arviointi rakentuu askel askeleelta; jollei käytettävissä ole sopivaa ja laadukasta tietoa muutosten todentamisen tueksi, ei vaikutusten arviointi onnistu puolessa vuodessa
- ✓ Keskeisimmäksi yhteiseksi havainnoksi nousi tarve kuvata vaikuttavuuden tuottamisen syy-seuraussuhteet (vaikuttavuusketju)
- ✓ Järjestöillä puutteelliset tiedot toiminnan ohjaukseen ja laadunvarmistukseen liittyen
- ✓ Kopioitavat ja monistettavat vaikutusten arvioinnin menetelmät ja työkalut ovat monesti piilossa teorian ja tilannekuvan takana
- ✓ Taloudellisten vaikutusten haarukointia ja laskentaperusteita on kehitetty vielä erittäin harvoin

Jatkossa tarvitaan:

- ✓ Lisää vuoropuhelua rahoittajien, arvioitsijatahojen ja hanketoimijoiden välille yhteisen vaikutusten arvioinnin kielen ja käsitteiden turvaamiseksi
- ✓ Aidon yhteistoiminnan vahvistamista, joka vie kohti yhteisten tavoitteiden asettamista ja kollektiivisten tulosten mittaamista (vs. irralliset, pienikokoiset ja lyhytkestoiset hankkeet)
- ✓ Syväällisempää ymmärrystä vaikuttavuuden arvioinnista ja sen eri tasoista:
 - organisaatioiden oman osaamistason nostamista
 - oppimisen tukemista
 - helposti käytettäviä (digitaalisia) yhteismitallisia työkaluja
 - skaalautuvuuden varmistamista
 - yhteismitallisuuden ja vertailukelpoisuuden vahvistamista
 - moninäkökulmaista tiedonkeruuta ja oikeanlaisen datan käyttöosaamista

Miten tästä eteenpäin?

Hyvän mitan ensimmäinen vaihe on saatu päätökseen. Opimme paljon uutta ja edellä läpikäytyjen oppien pohjalta toisen vaiheen prioriteetit ovat selkeät. Vaikuttavuusketjun osa-alueiden pohjalta jatkossa keskitymme mm. seuraaviin teemoihin:

1. Tarve & Visio

- Valitaan riittävän suuri yhteiskunnallinen haaste, jonka alla yksi yhteinen teema, johon keskitytään
- Selkeä tietopohjainen tarpeiden määrittely
- Varmistetaan riittävä kunnianhimo toimenpiteiden skaalaamisessa
- Arvioinnin kohteet valitaan näiden kriteerien mukaan
- Tehdään entistä tiiviimpää yhteistyössä julkishallinnon ja akateemisen yhteisön kanssa

2. Tavoitteet & Resurssit & Toimenpiteet

- Konkreettiset tavoitteet ja kohderyhmät, selkeä resurssien kohdennus niiden mukaan
- Tekijöille taattava joustavuus käytännön toteutuksessa, mutta varmistetaan toimijoiden yhteisvaikutus
- Johtamis- ja laatu-järjestelmän kehittäminen osaksi johtamista
- Toimijoita tuetaan prosessin varrella koulutuksen, mentoroinnin yms. keinoin
- Etsitään aktiivisesti uusia innovaatioita
- Toteutus yhteistyössä toimialan muiden rahoittajien kanssa

3. Tulokset & Vaikuttavuus

- Määrälliset ja laadulliset tulokset mallinnuksen pohjalta
- Molemmilla selkeät mittarit
- Raportoinnille yhteismitalliset ja vertailukelpoiset raamit
- Keinoina itsearvio, ammattilaisarviot, tilastot, tutkimus
- Digitaalinen tiedonkeruu käyttöön
- Arviointi yhteistyössä akateemisen yhteisön ja julkishallinnon kanssa

Lue lisää:

Jussi Pyykkönen: Vaikuttavuusketju

Saila Tykkyläinen: Yhteen veto Hyvän Mitta -arvioinneista

Aineistot osoitteessa: <http://www.mesaatio.fi/hyvan-mitta-materiaaleja/>

Tehdään hyvää oikein ja todistetusti.